

Rautu

Vanha aika

Koko historiansa ajan Rautu oli rajamaata idän ja lännen välillä. Sodat hävittivät sen usein, mutta aina uudestaan palasi usko elämisen jatkumiseen.

Raudun esihistoriallisesta kaudesta kertovat vain yksittäiset asumus- ja hautalöydökset. Sen asukkaat eivät kuitenkaan olleet meidän tuntemiamme rautulaisten esi-isiä.

Nykysuomalaisiin kuuluvia ihmisiä alkoi siirtyä Suomenlahden eteläpuolelta vasta ajanlaskumme ensimmäisinä vuosisatoina.

Vielä historiallisen ajan koittaessa elettiin täällä heimokautta eikä valtioita ollut nykyaikaisessa merkityksessä. Ihmisille oli jokseenkin samantekevää, mistä ilmansuunnasta sortaja ja verojen ryöstäjä tuli. Vähitellen hahmottuva Karjalan heimo lienee elänyt itsenäistä elämää.

1100 -luvun puolivälistä 1200 -luvun lopulle aika oli sotaista. Suomeksi käsittämämme alue kehittyi osaksi katolista kristikuntaa ja samalla hahmottuvaa Ruotsin valtakuntaa. Taas ne alueet, jotka nykyisin käsittämme Pohjois- ja Itä-Suomeksi mukaan lukien Karjalan kannas tulivat ortodoksisen Novgorodin vaikutusvallan alaisiksi.

Vuosisatoja kestäneestä taistelusta Karjalan omistamisesta haluttiin päästä, kun 1323 Pähkinäsaaren rauhassa Suomen alue jaettiin kahtia Novgorodin ja Ruotsin välillä. Tämä rauha saneli pitkälle tulevaisuuteen myös Raudun kohtalon. Rauhansopimuksessa raja ruotsalaisten alueeseen tuli Raudun kohdalla siihen, jossa myöhemmän oli Raudun pitäjän länsiraja. Siitä itään kuuluva jäi Novgorodin alaisuuteen.

On sanottu, että em. rajan vaikutus on näkynyt vielä vuosisatoja myöhemmin.

Ensimmäiset luotettavat tiedot Raudun asutuksesta ilmenevät Novgorodin valta-ajan lopulta ja Moskovan ajan alusta vuoden 1500 paikkeilta. Kylien nimet ja määrä olivat jokseenkin sellaiset, jollaisina se säilyivät pitäjän loppuun saakka.

1500-luvun puolivälin jälkeen ruotsalaiset kävivät sotaa Venäjää vastaan aiheuttaen tuhoa itäisellä Kannaksella. Käkisalmen linnalääni joutui ensimmäisen kerran ruotsalaisten haltuun ja vuodelta 1589 ovat ensimmäiset yksityiskohtaiset tiedot Raudun asutuksesta Ruotsin vallan ajalta. Raudussa oli asuttuna vain 11 savua, eli käytännössä koko seutu oli hävitetty.

1600-luvulla syntyivät käsitteet äyrämöiset ja savakot. Nämä asukkaat lienevät olleet uskonnoltaan luterilaisia, sillä reformaatio oli tuohon mennessä levinnyt itäisenkin Suomen alueille.

Vuosina 1656-1658 käyty Pohjan sota Venäjän ja Ruotsin välillä kosketti myös Rautua. Tarkkaa tietoa sodan tuhoista Raudussa ei ole, mutta Käkisalmen läänistä muutti huomattava määrä ortodoksisväkeä Venäjälle. Tilalle muutti lisää luterilaista väestöä

muualta Suomesta. Karjalaa puhuva ortodoksienemmistö muuttui suomenkieliseksi luterilaisväestöksi.

Ruotsin vallan mukana tuli Käkisalmen lääniinkin ruotsalainen läänitysjärjestelmä. Veroja tietysti ryhdyttiin asukkailta nyhtämään.

Jos Ruotsin vallan aikana Karjalan kannaksen maaväestön asema oli huono, se paheni entisestään Suuren Pohjan sodan eli Isonvihan aikana 1700-luvun alussa. Silloin venäläiset tunkeutuivat myös Kannakselle ryöstäen ja murhaten väestöä raa'asti. Sota päättyi Uudenkaupungin rauhaan 1721, jossa Venäjä otti itselleen sekä Karjalan Kannaksen että myös pohjoisemman Laatokan Karjalan. Syntyi ns. Pietari Suuren raja, johon Stalin vetosi vielä Talvi- ja Jatkosodan yhteydessä pitäen tätä rajaa Venäjälle oikeutettuna.

Lahjoitusmaakausi

Ruotsin vallan aikaiset läänitykset muuttuivat Venäjän tsaarien suosikeilleen lahjoittamiksi hoveiksi 1700-luvun alussa.

Asukkaat jäivät paikoilleen asumaan, mutta menettivät vähitellen itsenäisyytensä. Verot ja päivätyöt pyrkivät nousemaan kohtuuttomiksi.

Myöhemmin Pikkuvihan aikana Venäjä valloitti itäistä Suomea lisää aina Kymijoelle ja Savonlinnaan saakka. Sekä Iso- että Pikkuvihassa menetettyjä Suomen alueita alettiin kutsua Vanhaksi Suomeksi. Nämä alueet palautettiin muun Suomen yhteyteen sen jälkeen kun Venäjä oli 1808-09 käydyssä Suomen sodassa valloittanut ensin koko Suomen ja alistanut sen suuriruhtinaskunnakseen. Tämä Kanta-Suomeen uudelleen liittyminen ei kuitenkaan helpottanut lahjoitusmaatalonpoikien elämää.

Lahjoitusmaajärjestelmä purettiin vähitellen 1800-luvun lopussa, jolloin lahjoitusmaatalonpojat saattoivat ostaa takaisin heidän isiltään aikoinaan riistetyt maat. Lahjoitusmaakausi on eräs murheellisimpia lukuja Raudun historiassa. Vielä myöhemmin tunnetut Raudun "hovit" ovat olleet perintönä noilta vieraan vallasväen ajoilta.

Raudun kunnan perustamisesta ei ole säilynyt tarkkaa tietoa, mutta todennäköisesti alkuun päästiin vähitellen 1860-luvun lopulla Vuonna 1865 annetulla valtiollisella asetuksella perustettiin maalaiskunnat. Kirkollisten ja yhteiskunnallisten asioiden hoito eriytettiin. Kuntien toimintapiiriin määrättiin kuulumaan ns. maalliset asiat ja kirkolliset jäivät seurakunnille.

.

Kaikista Raudun luterilaisista kirkoista ei ole varmaa tietoa. Se johtuu siitä, että rajaseudun levottomissa oloissa tuhoutui paitsi kirkkoja, myös kirkonkirjoja ja muita asiakirjoja.

Raudun viimeinen luterilainen kirkko valmistui 1926. Se tuhoutui Talvisodassa samoin kuin Palkealan kylässä ollut ortodoksinen kirkko.

Talvisodan alussa 1939 asukkaat joutuivat pakenemaan kodeistaan, mutta osa heistä palasi takaisin Jatkosodan aikana, kun pitäjä oli tilapäisesti jälleen suomalaisten hallussa. Vuoden 1944 kesäkuussa jouduttiin pakenemaan uudelleen. Rautu jouduttiin

luovuttamaan lopullisesti Venäjälle syksyllä 1944. Se oli samalla suomalaisen Raudun loppu.

Raudun pitäjän suomalaisen historian voidaan sanoa kestäneen ainakin 500 vuotta. Venäläinen se ei koskaan ollut.